

Obsah

1. Vánoční zamyšlení	1
2. Modlitba a duchovní život – P. C. V. Kodet, O. Carm.	2
3. Život v Boží přítomnosti – P. M. Minařík, O. Carm.	6
4. Panna Maria Karmelská – Victor Sion O.C.D.	9
5. Mystické spojení s Marií – třetí část	12
6. Recenze knihy W. Beinert – Maria, průvodkyně křesťanů na cestě	13
7. Malá světice učitelkou církve	15
8. Úkon lásky sv. faráře arského	15
9. Ediční plán Karmelitánského nakladatelství na leden – červen 1993	16

1. Vánoční zamyšlení

Sv. Jan od Kříže, když byl novicmistrem, uchopil jednou sošku Jezulátka, začal s ní tančit a volal: „Kdybych zemřel z lásky, byla by to tato chvíle.“ Jistě nebudeme podezírat sv. Jana ze sentimentality. On, pěvec Temné noci, chápal dobře poslání tohoto dítěte i jeho nárok na nás.

Kéž nás slavení vánočních tajemství uschopní k prožití hluboké vnitřní radosti a naplní odhodlaností žít život pro Ježíše a ve spojení s ním.

Vánoce 1992

Redakce

2. Modlitba a duchovní život I. část

Jsou skutečnosti, o kterých by se asi nemělo příliš hovořit, ale spíše je uskutečňovat. A to je modlitba a vnitřní život. Toto téma je tedy na nějaký monolog velice nevděčné. Zvláště když většina studentů má ten pocit, že to, o čem už slyšeli, znají, ale také to uskutečňují. Je to docela katastrofální deformace nás, evropských lidí. Proto je dost nebezpečné uvádět příliš konkrétní fakta. Vždycky je důležité prozradit pouze ten první krok a dokud ho člověk neudělá, neprozradit mu víc. Nebezpečné na tom je, že někdo už má třeba těch kroků deset, zatímco já pouze pět, ale tím spíš mě pochopíte v mých nesnázích.

Když mluvíme o duchovním životě, často myslíme na skutečnosti, které jsou prostředky duchovního života. Když mluvíme o duchovním životě, říkáme si: To je modlitba, sebezápor, půst, liturgie, zpověď, četba Písma. Ale duchovní život není nic z tohoto. Toto jsou pouze prostředky duchovního života. Duchovní život, správně bychom měli říkat pouze život. Jestliže je totiž život neduchovní, tak vlastně není. Měli bychom se učit uvažovat Božím způsobem. Žije jenom ten, kdo žije v Bohu, a v kom žije Bůh. A žije-li člověk ve spojení s Bohem, pak žije duchovní život. Můžeme to nazývat přátelstvím s Bohem, milostí nebo vztahem lásky. Pokud člověk takto nežije, tak nežije vůbec. I když prokazuje určité symptomy života. Takový člověk chodí, myslí, jedná, svačí, odpočívá, pracuje, ale on je ve smrti. Je to velice nebezpečný blud. Proto jsme také začali život jako takovému říkat duchovní život, abychom to nějakým způsobem odlišili. O duchovním životě tedy mluvíme tam, kde člověk žije ve spojení s Bohem, v přátelství s Bohem, nebo o to alespoň usiluje. První nesnáz nastává v tom, že se člověk rodí jako bytost duchovně mrtvá, hluchá, slepá, uzavřená všem duchovním vlivům. Tomuto nechvalnému dědictví říkáme dědičný hřích, který poznamenává celé lidstvo a celé stvoření. A zatímco Bůh je, lidé ho nevnímají. Zatímco mluví, a někteří duchovní autoři dokonce říkají, že křičí, lidé ho neslyší. Zatímco se Bůh zjevuje, lidé ho nevidí. Chybí základní skutečnost, to je kontakt, vnímání člověka a Boha.

Duchovní život začíná obrovskou aktivitou ze strany Boží, kterou Bůh prolamuje naši smrt, naši hluchotu, naši němotu. To, do čeho jsme uzavřeni a čím vzdorujeme vůči Bohu. Když prorok mluvil o této skutečnosti smrti, odpadu, hluchoty izraelského národa, vyjádřil to krásně v 11. kap. proroka Ozeáš. „*Když byl Izrael mládenečkem, zamiloval jsem si ho. Zavolal jsem svého syna z Egypta. Proroci je volali, oni se však od nich odvraceli a obřitovali Bálům. Pálili kadidlo tesaným modlám. Ačkoliv jsem sám naučil Efraima chodit, ten na své rámě bral modly. Nepoznali, že jsem je uzdravoval. Provázky lidskými jsem je táhl, provazy milování. Byl jsem jako ti, kdo jim nadlehčují jho. Když jsem se k němu nakláněl a krmil jej. Nevrátil*

se do Egyptské země, ale jeho králem bude Akúr, neboť odmítl vrátit se ke mně.“ Je to bolestný prorokův nářek nad situací Izraele, který nevnímal Boha. Ten Bůh ho vyoplal z ničeho a on se obrátil k vymyšleným bohům. Bůh si ho zamiloval a dokonce, jak říká prorok Ozeáš: „*Provázky lidskými, provázky milování jsem ho táhl.*“ Jak jinak má jít Bůh na člověka než lidským způsobem, protože člověk Boha nevnímá. A tak ho přitahuje, vábí, proniká do jeho života, sytí ho, stará se o něj, a čeká. Protože respektuje lidskou svobodu, tak čeká na to, až ten člověk uvidí, uslyší, zareaguje a začne vnímat a posléze odpoví. Tím začíná duchovní život.

Celý duchovní život se skládá z této součinnosti: Boží aktivity a lidské odpovědi. Na počátku je tedy Bůh, který takto vstupuje do našeho života a my se nejprve učíme Boha vnímat. Této citlivosti pro Boží věci se musí učit každý člověk. A každý se jí učí jiným způsobem. Učí se jí tím, že vnímá lásku druhého člověka a aniž si to uvědomuje, vnímá tím Boha. Protože za každou láskou stojí Bůh. Ať už mateřskou láskou, přátelskou, snoubeneckou, tedy všude, kde člověk vnímá lásku, se k němu skrze tu lásku dobývá Bůh. Skrze vztah k přírodě, že člověk dokáže vidět, obdivovat, to jsou všechno lidské provázky, kterými Bůh táhne člověka. Provázky milování. Jsou to také události, které každého z nás v životě potkávají, různá setkání, ale jsou to také chvíle, kdy jsme sami, kdy nasloucháme sami sobě a nebo chvíle, kdy se cítíme opuštěni, zdeptáni nemocí. To jsou chvíle nesmírně důležité pro duchovní život. Bůh je stálá přítomnost vedle člověka, pro člověka. Když Bůh zjevuje své jméno Mojžíšovi, řekl mu: „*Já jsem ten, který jsem tady pro tebe, pro vás.*“ To je Bůh, který je tady nejen s námi, ale je tady ve vztahu k nám a konkrétně pro nás. Proto je tak důležité, aby z člověka, který se rodí jako bytost nevztahová, se stal člověk vztahový. A proto každý lidský vztah napomáhá duchovnímu životu. Kdykoliv se člověk nějakým způsobem rozvíjí ve vztahu k druhým lidem. A ať už si to člověk uvědomuje nebo ne, od prvního okamžiku, když se maminka sklání nad jeho postýlkou, a kdy on reaguje a postupně se učí odpovídat na tyto projevy lásky, a učí se brát ohledy na ty, které má kolem sebe, své sourozence, spolužáky a začne vnímat někoho jiného a dokonce vstoupí do vztahu s někým, tím vším se připravuje na duchovní život. Protože duchovní život neexistuje bez vztahu. Je to skutečnost, která existuje pouze v rozměru osobním. Stejně jako všechny prostředky duchovního života. Nemůžeme pochopit modlitbu, jestliže nepochopíme, že základem je právě toto vnímání Boha. Může se nám totiž stát, že naše modlitba je pohanským kultem. Pouze něco „brumlám“ bez ohledu na Boha. Nebo že chci něčeho dosáhnout, někoho zlomit a tím se dostávám úplně jinam, než mám být. Vytvářím si své bohy s křesťanským nátěrem. Ale náš Bůh je ten, kterého nejprve musím vnímat jako bytost a pak s ním vstoupím ve vztah. I když ten vztah je ze začátku velice skrytý, málo

osobní, stále se prohlubuje, až k vnitřnímu vztahu lásky a nakonec oddanosti člověka vůči Bohu. Duchovní život nás vede k tomu, abychom se nechali Bohem obdarovat. Bůh nás zahrnuje a člověku stále znovu dochází, že všechno je dar a všechno je milost. A až toto člověku dojde bytostně a zjistí, že Bůh nejen že mu dal všechno, ale že mu dal sám sebe, v jeho srdci vyrostle touha dát Bohu všechno a nakonec i sebe.

Duchovní život má tedy pouze osobní povahu. Je to záležitost vztahu lásky, oddanosti, věrnosti. Je to citlivost na Boží vedení. Je to citlivost na Boha, který je s námi, který je v nás.

Proto k duchovnímu životu tolik napomáhá jakákoliv forma chudoby. Chudobou nemyslíme bídu. Tou chudobou může být naše stáří, naše ohraničenost, i chudoba ekonomická, chudoba krásy, chudoba nemocných, postižených lidí. Tedy nedostatek, který nás nějakým způsobem ohraničuje, a který nás vede k tomu, abychom naslouchali. Chudoba, která nás činí pokornými a vnímavými vůči Bohu. Proto se může lehce stát, že člověk postižený, který se ve své chudobě zatím zorientuje, je Bohu za chvíli mnohem blíže, než všichni oficiální služebníci církve. Nebezpečí vnější aktivity, kterou považujeme za duchovní život, je totiž příliš veliké. A člověk ohraničený svou chudobou má v sobě vnitřní postoj, který volá po Bohu. Proto nás tyto chvíle k Bohu tak vedou. Skrze prázdnotu, která je v nás se dostáváme k Bohu. Je to veliká dispozice. Proto je třeba si vážít těchto životních situací a daností a zamilovat si chudobu. Člověk, který si zamiloval chudobu se nebojí stáří, padání vlasů, zubů, šedivění, ubývání sil, protože ví, že v těchto chvílích daleko víc potřebuje Boha. A učí se tak žít v závislosti na Bohu. Veliké nebezpečí mládí je, že člověk Boha potřebuje, ale přitom žije, jako by ho nepotřeboval, protože si stačí sám. Sv. Terezie Velká říká, že sám Bůh stačí. A nějaký student nebo studentka by mohli říct: „Bůh někdy stačí.“ Většinou si totiž stačíme sami. Pouze když přijdou různé náročnější situace, např. zkouškové období apod.

Bůh tedy vstupuje do našeho života. A právě v těchto chvílích chudoby jsme citlivější, vnímavější, potřebnější. A proto jsme Bohu blíže. Daleko lépe potom rozumíme znamení, která dává Bůh. On nás stvořil s obrovským darem svobody. Je zvláštní, že hranici, kterou sám sobě stanovil, nikdy nepřekročil. Svým způsobem se stává bezmocným vůči nám, když respektuje naši svobodu. A proto dává pouze znamení. Těmto znamení je třeba se naučit rozumět a vnímat je. Lidé by chtěli jasno a tak si vytvořili modly. Bůh dává znamení lásky a naděje. Těmto znamení lásky budete rozumět nejlépe, protože jste mladí lidé.

Když je nějaká mladá studentka zamilovaná do mladého studenta, chce mu to dát najevo. Co udělá? „Hele, Franto, ty sis ještě nevšiml jak jsem hezká?“ Pokud by to řekla, Franta by jistě řekl: „Všiml, ale

jistě pro jiného.“ To děvče ale určitým způsobem dává znamení lásky. Většinou jsou to spíše děvčata, která respektují svobodu. Chlapi, to jsou násilníci. A špatně si vykládají výrok evangelia, že násilníci uchvacují Boží království. Takže tu svobodu moc nerespektují. V tomto se děvčata podobají Bohu daleko víc než my. Nějakým způsobem tedy člověk dává najevo svoji lásku a čeká svobodnou odpověď. Proto nenásilí, to jsou ty provázky lásky, kterými Hospodin táhl Izrael. A Bůh takto táhne každého člověka. A člověk to buď vnímá nebo ne. A Bůh čeká, ta největší legrace potom je, že ve chvíli, kdy to člověku dojde, řekne: „Já jsem našel Boha.“ Bůh tedy dává znamení lásky a čeká a tím znaméním může být cokoliv. Tím je západ slunce, létající pták, radost v mém srdci, pohled dítěte, umírající starý člověk. To všechno pro mne mohou být slova lásky.

Pak dává Bůh znamení naděje. To už je pro ty, kteří jdou. Znamení, kterými nás vede. A tak jako si znamení lásky většinou necháváme pro sebe, je důležité, abychom o znamení naděje hovořili. Abychom se sdíleli, jak nás vede Bůh. Protože Bůh vede každého jednotlivě a přitom společně. Všichni jsme pod přímým vedením Božím. Každému z nás Bůh do života zasahuje a přitom nás všechny spojuje v jednolý proud. Proto je pro nás tak velkým povzbuzením, když vidíme, jak Bůh vede tohoto bratra, tuto sestru, tuto komunitu, jak tady Bůh žehná, protože to je také pro mne znamení naděje. To je znamení, že za tímto krokem je další krok, že ta cesta nejde do prázdna, že má svůj cíl, že se uskutečňuje. Každý z nás může mít totiž někdy pocit, že tím dalším krokem už je ve zdi. Proto jsou tak důležitá znamení naděje, abychom se nezřekli Boha, který je skrytý. Abychom si nevyvolávali znamení, která nejsou Boží. Je třeba jít trpělivě cestou víry. Takto nějak jedná Bůh s člověkem dříve, než se člověk prolomí do vztahu s Bohem. A pak si začne uvědomovat stále víc svoji závislost. Život jako takový je možno žít pouze v závislosti na Bohu. A člověk se této závislosti vědomě učí. To, co vyjádřil Ježíš těmito slovy: „*Beze mne nemůžete udělat nic.*“ Člověk to zná teoreticky, mockrát na to slyšel kázat, někdy to dokonce i zažil, než se to dostane do hlubiny lidské bytosti, než člověk ví, že pouze z daru Božího dýchá, má co jíst, žije, může se pohybovat, že se probudil a večer mohl jít spát, teprve pak začne žít úplně zavěšený na Bohu. To je vlastní duchovní život, žít ve spojení s Bohem tak, jak jsme toho schopni. To neznamená, že Bůh nám bere naši svobodu. Závislost na Bohu člověka osvobozuje, rozvíjí jeho osobnost, protože jinak by Bůh popřel sám sebe. Teprve závislost na Bohu činí člověka člověkem. Až v Bohu nachází člověk svoji vlastní tvář, svou vlastní identitu. Jestliže jste někdy potkali člověka žijícího léta, desítky let s Bohem, viděli jste, jak jeho oči září. Jak je jeho tvář duchovní. Může být vráscitá, nevzhledná, ale je v ní zář, protože se v ní zrcadlí Bůh. K tomuto dochází, když člověk nachází v Bohu sám sebe, svou vlastní identitu. Mimo Boha nemůže

být člověk nikdy sám sebou. I kdyby byl sebeschopnější, nikdy není tím, k čemu je Bohem povolán. Nespojení s Bohem z něj totiž udělalo kreaturu stvoření. Jedná se vlastně o zvrhlost vývoje, rakovinový nádor. Proto je tak důležité a podstatou duchovního života je po úvodním vnímání Boha stále víc se Bohu přibližovat a žít ve spojení s ním.

První část přepisu magnetofonového záznamu přednášky P. Cyrila Vojtěcha Kodeta pro studenty na pouti akademické mládeže na Velehradě.

30. 5. 1992

3. Život v Boží přítomnosti

Snad nejzákladnější znamení naší doby je ztráta Boha. Z ní vycházejí všechny ostatní dnešní jevy. Již papež Pavel VI. mluvil o nynější snaze vytvořit civilizaci a kulturu bez Boha. Vzniklo rčení, že Bůh je mrtev. Nevěřící, teoretičtí i praktičtí materialisté, popírají existenci Boha. Věřící ji uznávají, ale mají dojem, jako by Bůh zde nebyl, nebo nepůsobil, jako by odešel z tohoto světa, že se dá žít bez Boha.

I v tom musíme spatřovat Boží prozřetelnost. Bůh tím chce vést lidi ke stále dokonalejší, čistší víře, až k „nahé“ víře, jak ji nazývá sv. Jan od Kř., která není odkázána na nic, nemůže se opřít o nic, jen o Boha. Dříve se říkalo, že je nutno mít naději proti naději, když vše svédčí proti ní. Dnes se musí říci, že je nutno „mít víru proti víře“, když vše mluví proti víře. Taková byla víra Panny Marie stojící u Ježíšova kříže.

Co nám říká víra? Na začátku Písma sv. se praví: „Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi. Stvořit znamená přivést k bytí z ničeho. To však znamená, že Bůh musí být ve světě stále přítomen, má-li svět dále existovat. Když stolař udělá ze dřeva stůl, může odejít a stůl je tu dále. Kdyby Bůh odešel ze světa, svět by se vrátil v nic. Z toho plyne, že Bůh každý okamžik svět znovutvoří, že je v každé bytosti a v každém úkonu. Bůh je hlavní činitel, my jen spolupůsobíme s ním. „Bůh je všechno ve všem“ (1 Kor 15,28).

Tímto způsobem je Bůh přítomen v každém tvorů. Je to přirozená Boží přítomnost vyplývající ze stvoření. Ale Písmo sv. nám zjevuje ještě jinou přítomnost Boží, nadpřirozenou, nesmírně vyšší, kterou nám Bůh sděluje z lásky, z milosti. V ní nám Bůh dává účast na své božské přirozenosti (2 Petr 1,4), na svém vlastním životě. Dostáváme život z Boha, jsme proto Božími dětmi a Bůh je náš Otec. Jsme zrozeni z Boha (Jan 1,13). Je to znovuzrození, druhé narození z Ducha svatého (Jan 3,3). Od okamžiku křtu v nás přebývají tři božské Osoby (Jan 14,23), (24 hodin denně, jak říká známá Matka Tereza), dokud se

člověk od Boha neodvrátí smrtelným hříchem, tento život – Pán Ježíš jej nazývá „věčný život“ – v sobě neusmrtí a tuto posvěcující milost neztratí. Život je první Boží dar. Život přirozený, ale zvláště onen nadpřirozený. Ten první lidé pro sebe a pro celé lidstvo hříchem ztratili, Pán Ježíš nám jej však svou smrtí znovu získal a uděluje nám ho skrze Ducha svatého (Sk 2,38).

I on sám měl jako člověk v sobě tento dvojitý život, přirozený i nadpřirozený, tuto dvojitou Boží přítomnost. Když jako Syn Boží na sebe přijal lidskou přirozenost, přijal nejen lidské tělo a duši, ale i milost. Měl Boží milost jako my, jen s tím rozdílem, že v něm byla absolutní plnost milosti a nebyl v něm rozpor mezi milostí a přirozeností jako u nás. A dal nám příklad, jak máme žít s Bohem:

„Sám od sebe nedělám nic, ale mluvím tak, jak mě naučil otec. Ten, který mě poslal, je se mnou; nenechal mě samotného, neboť stále dělám, co se líbí jemu“ (Jan 8,28–29).

Když jsme v milosti, je v nás celá Nejsvětější Trojice. Tři božské osoby v nás žijí svým vlastním životem, který je mezi nimi navzájem. Ale jsou činné i vůči nám, každá svým způsobem. Bůh je v nás stále činný, miluje nás a je s námi spojen.

Ovšem Bůh nikoho nenutí. Tíse nám dává svá vnuknutí. Záleží na nás, následujeme-li svou vlastní pokaženou přirozenost, nebo hnutí milosti. V nás se ustavičně utkává milost a přirozenost.

V církevním oficiu je krásná prosba k Bohu, aby nás provázel svou milostí: „Všemohoucí Bože, osvěcuj nás svým vnuknutím a provázej naše jednání svou pomocí, ať konáme všechno, od začátku až do konce, ve spojení s tebou. Skrze tvého Syna...“ (Ranní chvály v pondělí 1. týd.).

Ale jak se naučíme žít v Boží přítomnosti? Na to různé duchovní školy vynalezly různá „cvičení přítomnosti Boží“. Karmel v takovém životě s Bohem vidí svůj nejvlastnější cíl. Když Bůh bydlí v nás, myslí na nás a nás miluje, sluší se a je to požadavek lásky, abychom i my na něho mysleli a ho milovali, aby to bylo vzájemné láskyplné spojení. Jinými slovy, abychom ono trvalé (habituální) spojení, které trvá i když na ně nemyslíme, proměňovali v uvědomované, (aktuální), důvěrné spojení.

Tak žil Pán Ježíš, to nejhlavnější v jeho životě byl jeho vztah k Otci, jak jsme slyšeli. Takový byl i život Panny Marie, již jsme zasvěceni. Její Neposkvrněné Srdece bylo důstojným příbytkem Ducha svatého, konala vše z něho, byla ve stálém styku s ním. To říká o sobě prorok Eliáš, na něhož se Karmelitánský řád odvolává: „Žije Hospodin, Bůh zástupů, před jehož tváří stojím“. Stanovy řádu praví, že je to jeho vzácné dědictví pro nás.

Bl. Alžběta od Nejsv. Trojice to vyjadřuje ve své modlitbě: „Můj Bože, Nejsvětější Trojice, tobě se klaním. Pomoz mně, abych úplně zapoměla na sebe, abych se usídlila v tobě... Upokoj mou duši, učíš

si z ní své nebe, svůj milý příbytek, místo svého odpočinku. Dej, ať tě v ní nikdy nenechám samotného, ať jsem cele tam, bdělá ve víře, pohroužena v klanění, zcela vydána tvé tvořivé činnosti.“

Tento důvěrný styk s Bohem začíná v modlitbě. Vždyť modlitba není nic jiného než styk s Bohem. Ten přechází od mnohého přemýšlení (meditace) k stále prostšímu jednoduchému pohledu na něho, k láskyplnému dlení u něho (nazírání, kontemplace). To může být klidné, libé, nebo i uprostřed utrpení a zkoušek. Modlitba je dech (aspiratio) duše (Frater Jan od sv. Samsona).

Blízký styk s Bohem vchází pak z modlitby do našeho jednání, do celého našeho života, i do nejobyčejnějších věcí. Člověk čím dál víc vidí v denních povinnostech vůli Boží a plní je z lásky k němu. Poznává Boha ve všem ostatním, v celém dění světa, až se mu stane „Bůh všechno ve všem“. Jeho život je stále více veden božskými ctnostmi, vírou, nadějí a láskou, které ho spojují s Bohem. Světlem víry odkrývá všude Boha. „Spravedlivý žije z víry,“ (Řím 1,17). V naději nabývá pevné důvěry v Boha. Láskou se mu úplně odevzdává. Sv. Terezie od Dítěte Ježíše říká nakonec: „Mé jediné zaměstnání už je jen láska“.

Podle bratra Jana od Sv. Samsona má být při všem co konáme tíhnutí (afekt) našeho srdce obráceno k Bohu. Stále přemýšlet není možné, ale stále milovat dovede i malé dítě. Zamilovaný si dokonce musí učinit násilí, aby se odtrhl od vzpomínky na milovanou osobu (podobně nenávidící od nenáviděné osoby). S láskou k Bohu je to jako s láskou mezi lidmi. Snoubenci a novomanželé si stále vyznávají lásku, ale později láska vejde do celého jejich života. Toto spojení v lásce s Bohem je modlitba. Tak je možná ustavičná modlitba, kterou žádá Pán Ježíš (Lk 18,1). Bl. Titus Brandsma praví: „Modlitba je život, ne oáza v životě“.

V této soustředěnosti na Boha dospěli naši svatí až k samým vrcholům. Sv. Terezie od Dítěte Ježíše řekla své sestře Marii, že neuplynuly nikdy ani tři minuty, aby nepomyslela na Boha. Sv. Jan od Kř. píše: „Vždy se snaž dlít v přítomnosti Boží... Nikdy nenech tčkat své srdce, i kdyby to bylo jen po dobu jednoho Věřím“. Sv. Marie Magdaléna de'Pazzi vyzývala své spolusestry: „Ať neuplyne ani okamžik, abys nevěděla, kde je tvé srdce“.

Písmo sv. praví: „Vae soli – Běda samotnému“ (Kaz 4,10). My při těch slovech obvykle myslíme jen na to, že máme udržovat styk s bližními. Zajisté, ale na prvním místě s Bohem. Být jen v sobě, izolovaný, odtržený od Boha a ode všech znamená peklo. Bůh nás stvořil podle sebe. Jako tři božské Osoby nemohou žít každá sama pro sebe, nýbrž žijí ve vzájemném vztahu lásky („Bůh je láska“ 1 Jan 4,8), tak i člověk musí mít vztahy lásky. Podle daru a míry milosti. K Nejsvětější Trojici, nebo k jednotlivým Osobám, k Otci, Synu nebo Duchu svatému, k Pánu Ježíši.

V tomto stálém, aktuálním, důvěrném spojení můžeme žít i s Mat-

kou Boží, Pannou Marií, a skrze ni s Bohem. Je to Boží vůle. Pán Ježíš ji ustanovil naší Matkou na kříži v okamžicích našeho vykoupení. Jako v řádu přirozeném člověk dostává život z otce skrze matku, tak v řádu nadpřirozeném, z Boha skrze Marii. Ona je Prostřednicí všech milostí Božích. Můžeme jí svěřit sebe se vším a být stále v její přítomnosti, konat vše vědomě spolu s ní.

Jsmo-li opravdu spojeni s Bohem, jsme v něm spojeni s jeho tvorstvem. Všechno nám najednou oživne. „Bohu všechno žije“, modlíme se v oficiu za zemřelé. V Bohu je všechn život, bez Boha je vše mrtvé. Bůh je světlo, bez Boha je tma. Bez Boha se jde ve tmě (Jan 3,19; 8,12; 12,35 n.46). Ježíš Kristus je cesta, pravda a život. V něm vidíme celou pravdu, celou skutečnost.

V životě v Boží přítomnosti vidí naše Stanovy úkol Karmelu. „Chceme v tomto světě hledat a žít přítomnost pravého a živého Boha, který v Kristu k nám mluvil“ (č. 13). „Jako karmelitáni jsme si od začátku a vždy znovu učinili předsevzetí ukazovat lidem nutnost života v přítomnosti Boží“ (č. 83).

P. Metoděj Minařík O. Carm.

4. Panna Maria Karmelská

Karmelu se dostalo od koncílů oprávnění, aby se nazýval „řád Panny Marie“, neboť ji považuje za svůj vzor a za svou Matku.

Tento název vyjadřuje bezesporu jeden z odstínů lásky, jakou věnují různé řeholní rodiny a duše Marii, Matce všech.

Karmel je zcela mariánský, jak ukazují jeho dějiny a hluboký důvod této dějinné skutečnosti.

Trochu historie

Dějiny našeho řádu ukazují jistou vzájemnou závislost mezi Marií a Karmelem. Už od svého počátku se řád obrací k Marii, a ona se k němu sklání v každém velkém okamžiku jeho dějin a dává mu nebo uchovává svatě.

První pouto mezi Marií a Karmelem se projevilo ve starověku. Prorok Eliáš objevuje z vrcholu hory Karmelu malý obláček, vystupující z moře, za kterým přichází veliký oblak. Tato znamení označují konec sucha, Božího trestu za modloslužbu židovského národa. Tento obláček je předzvěst Marie, jež předchází a nese už v sobě dar vody, hojně vylité velkým oblakem, symbolem Krista.

Elizeus, „synové proroků“ a Jan Křtítel se inspirují dvěma stránkami Eliášova života: snaží se zůstat v přítomnosti živého Boha

a planout horlivostí pro Pána, tak jako Maria bude neustále žít v důvěrnosti s Bohem a bude mu ochotně sloužit.

Od 4. století vypravují poutníci, kteří se vrátili ze Svaté země, o existenci kostelů na místech, kdysi obývaných Eliášem. Tyto svatyně svědčí také, že dosud žije prorokův duch na hoře Karmelu a v jejím okolí.

Koncem 12. století se latinští poustevníci, kteří přišli do Svaté země za křížáckých válek, usazují na hoře Karmelu a jsou věrní Eliášově spiritualitě. Zasvěcují se Panně Marii a věnují jí svůj první kostel. Kolem r. 1209 přijímají „poustevníci Panny Marie Karmelské“ řeholi od jeruzalémského patriarchy Alberta. R. 1247 určuje papež Inocenc IV. „bratřím svatě Panny“, aby vedli klášterní život, věnovaný kontemplaci a kázání. Tito řeholníci zakládají mnoho klášterů v Palestině.

Ale ohrožování Saracény, uchýlí se karmelitáni do Evropy. Svatý Ludvík se vrátí do Francie r. 1254 s šesti bratřimi svatě Panny. Na konci 13. století povraždí Saraceni mnichy na hoře Karmelu. Řád se vrátí do Svaté země až na začátku 17. století.

V polovině 13. století podpoří škapulíř obtížné usídlování a šíření řádu v Evropě. Nošení tohoto „roucha svatě Panny“ se stane znamením zasvěcení Marii a její ochrany.

Ve středověku dokazují dvě skutečnosti, že řád náleží Panně Marii: mariánská literatura v próze a ve verších; zbožná úcta karmelitánů k Mariiným příbuzným (k svatě Anně a k svatému Josefovi); tři světci, které svatá Panna darovala řádu: svatý Petr Tomáš, svatý Ondřej Corsini a svatý Anděl (Angelus).

V 16. století svatá Terezie z Avily a svatý Jan od Kříže reformují řád. Oživují smysl zasvěcení Panně Marii s ohledem na prvotní řeholi.

Asi ve věku čtrnácti let si svatá Terezie zvolí Marii za matku po smrti své maminky. Jako karmelitka žije v hlubokém spojení se svou Rodinou. Umístí svatého Josefa u jedné z klášterních bran jako strážce Ježíšova vtělení v Marii. U jiné brány postaví Marii, která umožňuje Kristu přístup.

Panna Maria zasahuje třikrát do života svatého Jana od Kříže. V dětství ho zachrání před utonutím, potom ho vysvobodí z vězení a nakonec se mu zjeví při smrti.

Od reformy Karmelu nepřestává Maria bdít nad svým řádem. V současné době svědčí život dvou karmelitek o této ustavičné Mariině přítomnosti. Svatá Terezie z Lisieux žije neustále s Marií, kterou dětinně miluje od smrti své matky. A blahoslavená Alžběta od Nejsvětější Trojice nazývá Marii svou „Bránou nebeskou“.

Zbožštěné srdce Mariino a Karmel...

Tato dějinná skutečnost není dána zvenčí. Je výsledkem šťastného setkání. Pán umožnil zásadní pouto mezi Marií a Karmelem. Tímto poutem je teologální, božský způsob vidění (víra), chtění (milování)

a cítění, to je reagování v každém okamžiku. Takový je život zbožštěného Srdce Mariina. Úcta k Panně Marii na Karmelu je takto založena na samé podstatě povolání Karmelu v církvi. neomezuje se na úkony, jako zpěv „Salve Regina“ každý večer, nebo na mariánskou sobotu. Tato úcta se vyjadřuje v celém životě Karmelu, který se utváří podle života zbožštěného Srdce Mariina. Abychom vystihli mariánskou strukturu karmelitánského života, je nutné přihlédnout k duši řádu, a odmyslet si přitom kněžství. Karmel je mariánský ne pro úctu k tomu či onomu tajemství (Zvěstování, Neposkvrněné Početí, atd...) nebo pro tu či onu ctnost (lásku, soucit, atd...). Karmel by měl být podstatně v srdci nynější církve tím, čím byla Maria v církvi prvotní.

Karmelitáni nedostali za úkol liturgickou chválu jako benedikťini, ani šíření světla jako dominikáni, ani dobovačný apoštolát jako jezuité a jiní, ani chudobu, jdoucí až k tělesnému následování Ježíše jako františkáni, ani charitativní činnost mužskou nebo ženskou. Povolání Karmelu si přisvojuje celou duši Mariinu. Tato úloha nijak nepotlačuje ostatní. Naopak, předpokládá je. Je však v církvi nepostradatelná. Bez ní by apoštolové, mučedníci, vyznavači atd. nebyli měli sílu plnit svou úlohu.

Úloha Karmelu je podstatně ženská. Staví souběžně vedle sebe milost a přirozenost, nadpřirozeno a přirozené schopnosti. Karmel by měl hrát v církvi úlohu, jakou hrála Maria svou láskou. Tato mariánská láska se vyznačuje nadpřirozenými vlastnostmi, které odpovídají přirozeným schopnostem panenské Matky.

Život zbožštěného Srdce Mariina

Skrytá láska... Písmo svaté mlčí o úloze Panny Marie, která může být vyjádřena narážkami a vyvozováním. Podstatnou úlohu této lásky můžeme pozorovat v rodící se církvi. Karmel by měl prožívat Mariinu důvěrnost s Bohem a měl by jí učit. Mariina láska se nevnučuje a nevyvádí z míry tím, že přitahuje. Je to láska, která se dává tak dalece, že je čirou disponovatelností v Božích rukou. Poddajnost Mariinu duše je naprostá. (Výstup na horu Karmel, III.,10). Maria je vzor Karmelu v jeho skryté lásce.

Láska bolestná... Mariina bolestná láska – ne bolestínská! – proměňuje utrpení v lásku, místo aby je zaháněla, jak to dělává člověk. Utrpení v lásce Marie – spoluvykupitelky rodí lásku, působí, že láska roste a šíří se. V Marii je tedy úloha sebezáporu, umrtvování, kladná, neboť nás podněcuje, abychom víc milovali. Proto přičítají staří autoři našeho řádu velkou důležitost čistotě srdce. Podle Mariina příkladu trpí kontemplativní duše za sebe – kontemplativní trpí víc než ostatní – a za spásu světa. Bůh se nemusí zdráhat, může s nimi počítat. Pán zacházel takto s Marií v celém jejím pozemském životě. Podobně nakládá s dušemi, které žijí životem své Matky.

Láska vnitřně plodná... Často je viditelná jen vnější činnost. Ale

kolikrát by neexistovala nebo by byla nevysvětlitelná, bez skryté podpory láskyplné chápavosti snoubenky! Tato dvojí činnost je nezbytná pro život v Bohu. V prvotní církvi hrála Maria tuto skrytou roli jako pramen, neviditelná oživovatelka, těšitelka. Čím by byli bývali apoštolové bez ní?

Karmel by měl žít v církvi stejným způsobem, jako skrytý pramen, jako zahrada uzavřená hluku světa, ale otevřená volání duší, hlavně kněžských!

Následování Mariiny duše přivádí často k šťastné, zcela skryté, důvěrnosti s Marií samotnou. Staří autoři našeho řádu nazývali Marii sestrou. Proto si karmelitáni říkají „bratři Panny Marie“. Později byla Maria nazývána na Karmelu víc „matka“. Slova, označující Marii na Karmelu, jsou málo důležitá. Tento řád by měl žít jako panenská Matka způsobem podstatně panenským a mateřským. Měl by být obrazem Mariiny duše v její skryté, bolestné a plodné lásce k Pánu a k spáse všech lidí.

Viktor Sion O.C.D.

5. Mystické spojení s Marií – třetí část

V. Bez současného nazírání na to vše co bylo řečeno již dříve není mariánský život tak dokonalý, nýbrž je hrubší a nedokonalejší, neboť patřit na ni, milovat ji a lnout k ní nejněžnější láskou jako k pouhému tvorů a ne jako k jednomu v Bohu a s Bohem by nutně obsahovalo a mělo za následek nějakou lásku přirozenou a smyslovou, která by duši velmi překážela a oddalovala ji od Boha a přitahovala by ji k mnohosti, neboť jaký je předmět, taková je i láska k němu; je-li předmět přirozený nebo duchovní, je podle toho i láska k němu přirozená nebo duchovní.

VI. Zdá se, že mé duši vysvítá jakýsi paprsek, který mi dává porozumět, proč je láskyhodná Matka více spojena s Bohem, více proniknuta a zastřena božskou podstatou a následkem toho má hojnější podíl na božských vlastnostech a dokonalostech než kteříkoliv i nejvíce vynikající svatí a andělští duchové. Když totiž byla od Boha povýšena k té důstojnosti, aby ve svém panenském lůně počala věčné Slovo Otcovo, zbožšťila ono Slovo, když v ní spočívalo po devět měsíců, tak její přirozenost, tělo i duši, tak ji přiodělo, proniklo, pojalo do sebe, spojilo se sebou, přetvořilo v sebe a takřka proměnilo v sebe nejužším poutem lásky věčného Slova k ní a obráceně lásky její.

VII. Milý mi dává vidět a poznat osvícenýma očima víry Mariinu vznešenost, nepochopitelnou vyvýšenost, moc a autoritu, kterou ji

Bůh obdařil pro celou věčnost. Jak ji Bůh ustanovil za prostřednici a zástupkyni mezi svou velebností a lidmi a též za smířitelku božské spravedlnosti. Vidím také jasným vnitřním pohledem, že ji Bůh určil za rozdělovatelku všech svých božských milostí, laskavostí a milosrdenství k lidem, takže vůbec nic nevyjde laskavě, milostně a milosrdně z Boha nebo nevlíje se lidem leda rukama této nejdůstojnější Matky. Všechno musí projít jejím štědrým rukama, tak jako vody stékají kanálem. Bůh ji chtěl ozdobit tolika milostmi, protože ji ze všech žen uznal za hodnu, aby byla Matkou jeho Jednorozeného Syna, Matkou Boží. A proto ji učinil tak podobnou sobě, oděl ji svými božskými vlastnostmi a dokonalostmi, tak úzce ji spojil se svou božskou podstatou, že se mi jeví jako jedno s Bohem. Slušelo se, aby taková byla Matka Boží.

VIII. Dostala jsem ještě další paprsek, jímž lépe poznávám významově a prakticky než jsem to napsala dříve, tento život v Marii, pro Marii a u Marie. To, co o tom poznávám a zakouším, uvádí mi samočinně na mysl slova: „*Duše je více tam, kde miluje, než kde ožívuje*“. To potvrzuje všechno, co jsem dosud napsala o tomto životě v Marii. V tomto smyslu je třeba nejvíce rozumět onomu splynutí, požívání a spojení duše v Marii a s Marií; a též onomu přetvoření nebo přeměnění v Marii, jak jsem řekla shora. Neboť je vrozená povaha lásky spojovat milujícího s milovaným a tak v sebe navzájem sloučit, stmelit, nechat splynout milujícího s milovanou věcí, že se zdají být pouze jedno.

A dále, jako věčný otec *poslal Ducha svého Syna do našich srdcí volajícího Abba Pater*, to je působícího nejněžnější synovskou láskou k nebeskému Otci, tak také též Duch Božího Syna v některých duších volá *Ave Mater*, to je působí synovský pocit lásky k této nejsladší a láskynejhodnější Matce Marii. Neboť jeden a též Kristův duch vzbuzuje v duši tuto lásku a život v Marii, jako v ní vzbuzuje lásku a život v Bohu, jak tomu bylo v našem milovaném Ježíši. Zde jsou skryta tajemství, která přecházím svatým mlčením, a každý je zakusí podle míry své lásky.

6. Recenze

Wolfgang Beinert: Maria, průvodkyně křesťanů na cestě

V současné mariánské produkci lze dosti zřetelně rozlišit dva proudy – proud skrytě tradicionalistický, restaurativní, a proud pokoncilně orientovaný. K tomu druhému patří recenzovaná kniha. Pro teologa nepřináší celkem nic nového, je však určena „laikům“, a z tohoto

hlediska je ojediněle úspěšným pokusem překlenout propast mezi úrovní současného bádání a literaturou „pro lid“. Autor sám říká, že knihu psal „s vědeckou odpovědností, ale nikoli s chladným odstupem“, a recenzent to potvrzuje. Kniha je psána s historickou střizlivostí, biblicky podloženou argumentací. Vychází z výpovědi o Marii v *Credo*, čímž se koncentruje na to nejpodstatnější a zasazuje výpovědi o Marii do výpovědi o Kristu, jak tomu bylo i historicky. Důraz na Marii je kromě důvodů stále platných aktuální z hlediska moderní katolické teologie i v tom, že ukazuje personální a dynamický charakter křesťanství – nestačí přednášet abstraktní nauku, vždy je nutno mluvit i o osobách a příbězích, neboť to je způsob Božího jednání s námi. Autor se zaměřuje především na aspekt milosti a víry. Příklání se k těm, kdo andělovo „kecharitomené“ chápe jako udělení jména. Odtud vede Beinert přímou spojnici ke Skutkům 4,33: „Na všech spočívala veliká milost“ – tedy v duchu koncilu vidí i ekklesiologický aspekt mariologie. Zvěstování je v Lk–ev. tím, čím je ve Sk. ap. Seslání Ducha sv. Marii je nejen příkladem omilostnění a víry, ale i jejich měřítkem. Mariino vyznání víry „Jsem služebnice“ je v linii SZ a otevřením NZ. K aktuálním aspektům patří podle Beinerta i důraz na tělesnost Zjevení, v církvi stále spíše proklamovaný než žitý – Beinert připomíná kladný vztah minulých staletí k lidskému tělu, např. i motivy Maria gravida a Maria lactans. V situaci, kdy církev „ztratila muže, pak mládež a nyní ztrácí ženy“ považuje Beinert za důležité podtrhnout i Mariino ženství. Připomíná slova Jana Pavla I. o „ženské dimenzi Boží“, která byla malým skandálem tohoto krátkého pontifikátu, a Boží mateřskost v souvislosti Ž 131,2, Iz 66,13, („Jako když někoho utěšuje matka, tak vás budu těšit“) a Iz 49,15. Kladně ukazuje i panenství a panenské početí ve vztahu k novému stvoření a Iz 62,4. Na motivu piety se zamýšlí nad vztahem milosti a utrpení. Závěrečná meditace obrazu „Marie na cestě“, (Madonna della Strada je úvahou o Marii jako obrazu putující církve (Chiesa della Strada). Kritické poznámky do vlastních církevních řad se opírají zejména o prorocký charakter zpěvu Magnifikat. Mylná je zřejmě autorova informace, že tento typ madony pochází z 15. století. Jde zřejmě o typ Hodigitria, připisovaný tradicí evangelistovi Lukášovi a doložený v rané době v Antiochii, převzatý na západ za křížáckých válek.

Jaroslav Vokoun

Hodlá vydat karmelitánské nakladatelství

7. „Malá“ světice – učitelkou církve?

Brazilská biskupská konference při své nedávné schůzi požádala jednomyslně Svatého otce, aby prohlásil sv. Terezii od Dítěte Ježíše za učitelku církve.

Podobnou žádost již v dubnu 1991 podala generální kapitula Bosých karmelitánů. Tuto petici zaslala též francouzská biskupská konference v říjnu 1991. Brzy se k ní pravděpodobně připojí i biskupské konference Belgie a Argentiny. Také kardinálové a biskupové z mnoha částí světa, zvláště z Asie a Afriky, vyjádřili touhu po udělení tohoto titulu. A několik významných teologů, např. Yves Congar a Hans Urs von Balthasar, prohlásilo, že by to byl pozitivní krok.

Nauka této „Malé“ světice – „největšího divu moderních dob“ (Pius XII.), univerzální patronky misí, „hvězdy mého pontifikátu (Pius XI. 1927), „největší světice naší doby“ (sv. Pius X.) – se od začátku tohoto století rozšířila po celém světě zveřejněním jejich spisů, zvláště „Dějin duše,“ které byly přeloženy do více než padesáti jazyků a nářečí.

CITOC, angl. vydání č. 5 1992, str. 67

8. Úkon lásky svatého faráře Arského

Miluji tě, Bože, má jediná touha je, abych tě miloval až do posledního vzdechu svého života.

Miluji tě, Bože nekonečně láskyhodný, chtěl bych raději zemřít s láskou k tobě než žít jediný okamžik bez lásky k tobě.

Miluji tě, Bože, toužím po nebi jen pro tu radost, že tě budu moci dokonale milovat.

Miluji tě, Bože, bojím se pekla jen proto, že tam nebudou mít nikdy milou útěchu tebe milovat.

Bože, když můj jazyk ti nemůže každý okamžik říci, že tě miluji, chtěl bych alespoň, aby mé srdce ti to opakovalo při každém dechu. Dej mi milost trpět z lásky k tobě, milovat tě při utrpení a jednou vydechnout naposled s láskou k tobě a s pocitem, že tě miluji. A čím více se blíží můj konec, tím vroucněji tebe prosím, rozmnožuj moji lásku a zdokonaluj ji.

Amen.

Na „Pomníku setkání“ v Arsu je na podstavci nápis:

Tys mi ukázal
cestu do Arsu
já ti ukážu
cestu do nebe

9. Ediční plán Karmelitánského nakladatelství leden–červen 1993

Edice Karmelitánská spiritualita

E. Steinová: Dokumenty a fotografie (55 Kčs)
Sv. Terezie z Lisieux: Vstupuji do života (58 Kčs)
P. Liagre: Duch. cvičení se sv. Terezií z Lisieux (39 Kčs)
Sestra Marie Anna od Ježíše: Anna od Ježíše (35 Kčs)
Hans Rosi: Duha nad Svatou zemí (15 Kčs)
Učitel víry II. sborník (26 Kčs)

Mimo edici

Mario Masini: Úvod do „lectio divina“ (39 Kčs)
Karl Lehman: Duchovní jednání (28 Kčs)
V. Malá: Cesty Boží lásky (28 Kčs)
Adrienne von Speyr: Služebnice Pána (48 Kčs)
Kard. Suenens: Duchovní cesta (28 Kčs)
R. Cantalamessa: Panenství (29 Kčs)
E. Dahler: Jeruzalém v dějinách spásy (42 Kčs)

Možno objednat na přiloženém objednacím lístku